

На основу члана 86. став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, број 36/09),

Министар животне средине и просторног планирања, уз сагласност министра пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРАВИЛНИК

о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву

"Службени гласник РС", број 86 од 17. новембра 2010.

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се услови које морају испуњавати зоолошки вртови и други објекти и/или простори за држање дивљих животиња (у даљем тексту: заточеништво), услови држања, начин обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву.

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) дивља животиња је животиња која припада врсти која у природи није била под утицајем човека и нема последица насталих укрштањем и/или селекцијом или узгојним активностима;

2) заточеништво је ограничен и контролисан простор за држање животиња из којег животиња не може својевољно изаћи или побећи;

3) заштићена животиња је дивља животиња која припада врсти која је заштићена или строго заштићена у складу са законом, потврђеним међународним уговором и општеприхваћеним правилима међународног права, а чији је макар један од родитеља припадник заштићене или строго заштићене врсте;

4) примерак је жива јединка дивље животиње;

5) централна база података је електронска база података у којој се евидентирају обележени примерци заштићених животиња у заточеништву, коју води министарство надлежно за послове животне средине (у даљем тексту: Министарство);

6) обележивач је правно или физичко лице са којим Министарство закључи уговор о обележавању заштићених животиња.

Члан 3.

Одредбе овог правилника примењују се на правно лице, предузетника и физичко лице (у даљем тексту: лице) које држи примерке дивљих животиња у заточеништву.

Одредбе овог правилника не односе се на ловостајем заштићене врсте дивљачи, чија се заштита, управљање, лов, коришћење и унапређивање популација дивљачи у ловиштима и узгајалиштима ловостајем заштићених врста дивљачи, уређује у складу са прописима из области ловства.

II. УСЛОВИ ДРЖАЊА ДИВЉИХ ЖИВОТИЊА У ЗАТОЧЕНИШТВУ

Члан 4.

Услови држања дивљих животиња у заточеништву дати су у Прилогу I Услови у погледу простора, опреме и бриге о животињама, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део, ако посебним прописом

којим се уређује добробит животиња није другачије прописано.

У случају држања хибрида, примењују се услови држања прописани за врсту којој припада већи родитељ.

Изузетно од става 1. овог члана услови држања дивљих животиња у заточеништву не односе се на привремено држање дивљих животиња у случајевима:

- 1) збрињавања заплених, одузетих или напуштених примерака дивљих животиња, до коначног решавања њиховог статуса;
- 2) држања болесних или повређених примерака дивљих животиња ради лечења и опоравка, до потпуног опоравка примерка;
- 3) смештаја птица грабљивица које се држе у сврху соколарења, али не дуже од три месеца.

Члан 5.

Уколико за поједине дивље животиње услови нису прописани у складу са чланом 4. овог правилника, испуњеност услова се утврђује сагласно стандардима из општеприхваћених правила међународног права у области држања дивљих животиња у заточеништву.

Члан 6.

Примерци појединих дивљих животиња могу се држати у заточеништву само под условом да се ради о објектима у саставу зоолошког врта, прихватилишта и научне установе или друге научне организације за потребе биомедицинских истраживања и научних истраживања са циљем очувања врста.

Дивље животиње из става 1. овог члана наведене су у Прилогу II Дивље животиње које се могу држати у посебним облицима заточеништва, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Изузетно од става 1. овог члана држање примерака дивљих животиња из Прилога II овог правилника може се одобрити и у другим објектима под условом да се ради о привременом држању ради лечења, опоравка и повратка у природу и/или ако је то у циљу добробити животиња под условом да ће се примерци држати у складу са прописаним условима, да им је обезбеђена одговарајућа ветеринарска нега и да не постоји опасност по здравље и безбедност људи и животну средину.

III. УСЛОВИ КОЈЕ МОРА ДА ИСПУЊАВА ЗООЛОШКИ ВРТ

Члан 7.

Поред услова утврђених прописима којима се уређује добробит животиња, зоолошки врт мора да:

- 1) учествује у програмима *ex situ* заштите угрожених врста;
- 2) има програм за контролу размножавања примерака дивљих животиња у зоолошком врту;
- 3) има програм едукације посетилаца о очувању врста и заштити природе;
- 4) има програм о начину поступања у случају бега животиња;
- 5) има одговарајући број запослених лица са неопходним квалификацијама за рад са дивљим животињама;
- 6) размењује информације које се односе на очување врста са другим зоолошким вртovima.

Зоолошки врт треба да континуирано ради на унапређењу и побољшању услова у којима бораве примерци дивљих животиња у складу са потребама датих врста, у циљу омогућавања што природнијег понашања истих у заточеништву.

Члан 8.

Уношење примерака строго заштићених дивљих животиња пореклом из дивљине у зоолошке вртове могуће је само за потребе програма *ex situ* заштите одобреног од стране Министарства.

Члан 9.

Министарство одобрава програме *ex situ* заштите и размножавања угрожених врста дивљих животиња у заточеништву за потребе реинтродукције и транслокације.

Члан 10.

Програм из члана 7. став 1. тачка 2) овог правилника, нарочито садржи елементе у погледу простора, опреме и бриге за примерке животиња које се размножавају у зоолошком врту.

Члан 11.

Едукација посетилаца зоолошког врта о значају очувања дивљих животињских врста и њихових природних станишта мора бити саставни део излагања примерака у зоолошком врту.

Улога зоолошког врта у образовању становништва о дивљим животињама мора да буде јасно наведена у статуту зоолошког врта.

Програм едукације посетилаца мора да има дефинисане и усклађене компоненте усмерене ка различитим профилима посетилаца зоолошког врта.

Ознаке на објектима и просторијама где су животиње изложене треба да јасно и исправно идентификују животиње које се налазе у њима. На информативном материјалу морају бити истакнуте и ажуриране информације о степену угрожености популација дате врсте у природи, о стаништима и факторима угрожавања, у складу са подацима Међународне уније за очување природе.

Јавно приказивање дивљих животиња изван уобичајених просторија и објеката мора се обављати на начин којим се промовише очување дивљих животињских врста и заштита природе.

Материјал за програм едукације посетилаца треба да буде доступан посетиоцима зоолошког врта (водичи, белешке, наставни материјал, и слично).

Зоолошки врт је у обавези да демонстрира спровођење свог образовног програма кроз одређен низ активности у току сваке календарске године.

Члан 12.

Програм из члана 7. тачка 4) овог правилника, нарочито садржи израђену анализу ризика, процедуру за поступање у случају бега животиња, развијену стратегију за спречавање крађе, бега, случајног или намерног пуштања животиња од стране посетилаца и других лица и набавку одговарајуће опреме за омамљивање и одстрел одбеглих животиња.

Процедура из става 1. овог члана обухвата:

- 1) хитно обавештавање главног одговорног лица у зоолошком врту;
- 2) посебне начине реаговања у различитим ситуацијама (нпр. у току дана и у присуству посетилаца, бег већег броја животиња, итд.);
- 3) мере за поновно хватање одбегле животиње;
- 4) заштиту, контролу и евакуацију посетилаца, обавештавање полиције;
- 5) затварање свих улаза и излаза из зоолошког врта;
- 6) обавеза коришћења одговарајуће заштитне опреме од стране запослених који су укључени у процес хватања одбегле животиње;
- 7) коришћење пушке за омамљивање животиња или ватреног оружја од стране овлашћеног лица у зоолошком врту или полиције када је то неопходно.

Процедура поступања у случају бега животиње мора бити позната и доступна свим запосленим лицима.

Сваки случај бега животиња мора бити забележен у форми извештаја.

Члан 13.

Зоолошки врт који држи отровне врсте дивљих животиња, поред услова из члана 7. овог правилника, мора да:

- 1) има одговарајућу количину доза противотрова за дате врсте са важећим роком употребе;
- 2) посебним мерама обезбеди простор где се држе отровне врсте тако да би се могућност бега или пуштања отровне животиње свела на минимум;
- 3) има на располагању довољно квалификованих запослених лица која могу да рукују са отровним животињама;
- 4) програм за поступање са отровним животињама који садржи процедуру за пружање прве помоћи и инструкцију за даље поступање у случају инцидента са отровном животињом, са којима сви запослени морају бити упознати;

5) припремљен формулар за упут у болницу.

Инструкција из става 1. тач. 4) овог члана мора да садржи:

- 1) податке о отровној врсти, отрову и последицама уједа/убода;
- 2) спецификацију произвођача о противотрову који мора да прати уједену/убодену особу до болнице;
- 3) контакт и адресу најближе болнице која може да третира овакве случајеве;
- 4) контакт телефон најближе установе за снабдевање противотровом;
- 5) контакт телефон зоолошког врта и запосленог лица које је одговорно за дату врсту;
- 6) контакт телефон стручњака за дату отровну врсту;
- 7) информације о датој врсти које су сачинили ветеринари или запослени у зоо врту.

У случају уједа/убода запосленог у зоолошком врту, формулар из става 1. тачка 5) овог члана треба да прати и здравствени картон запосленог.

Члан 14.

Зоолошки врт мора да има списак са јасно истакнутим задужењима, квалификацијама и завршеним обукама запослених.

Сви запослени морају бити оспособљени за појединачна задужења путем посебних програма обуке за негу и рад са дивљим животињама.

Најмање један члан особља зоолошког врта мора бити задужен за стручну примену програма едукације посетилаца.

Зоолошки врт треба да одржава библиотеку стручне и научне садржине, која мора бити доступна свим запосленим лицима у зоолошком врту.

III. НАЧИН ОБЕЛЕЖАВАЊА ЗАШТИЋЕНИХ ЖИВОТИЊА

Члан 15.

Одредбе овог правилника о обележавању односе се на заштићене дивље животиње које се држе у заточеништву.

Изузетно од става 1. овог члана, одредбе овог правилника о обележавању не односе се на:

- 1) бескичмењаке;
- 2) рибе;
- 3) младе узгојене јединке корњача чији је доњи равни део оклопа краћи од 100 mm ако су узгојене у узгајалишту у складу са посебним прописом;
- 4) заштићене животиње (осим птица), које су лакше од 200 грама или нису досегле ту тежину;
- 5) заштићене животиње које се привремено држе у заточеништву због лечења и опоравка код лица овлашћених од стране Министарства, које ће се након опоравка вратити у природу;
- 6) заштићене животиње привремено узете из природе за потребе научних истраживања са циљем очувања врста;
- 7) примерке заштићених животиња који се већ држе у заточеништву а обележени су затвореним ножним прстеном или микрочипом.

Члан 16.

Заштићене животиње из члана 15. став 1. овог правилника, обележавају се непроменљивим микрочипом са јединственим кодом, осим птица које се обележавају у складу са чл. 18. и 19. овог правилника.

Микрочип се апликује са леве стране тела животиње, под кожу на врату.

Место на телу животиње где се микрочип апликује може да варира у односу на специфичне карактеристике врсте.

Члан 17.

Микрочип из члана 16. овог правилника мора да:

- 1) одговара нормама ISO 11784 и ISO 11785;
- 2) садржи јединствен, трајно читљив и непромењив кôд састављен од 15 знакова на следећи начин:
 - (1) места 1, 2 и 3: трозначни кôд државе – 688 у складу са ICAR стандардом 3166;
 - (2) место 4 садржи контролну цифру;
 - (3) места 5 до 15: додељује централна база података.
- 3) има уграђен механизам који онемогућава миграцију микрочипа по телу животиње;
- 4) буде нешкодљив за животиње;
- 5) величином буде прикладан за животињу која се обележава;
- 6) буде појединачно и стерилно пакован.

Обележавање микрочипом може се обављати само апликатором за једнократну употребу.

Члан 18.

Птице за које је у складу са чланом 15. став 1. овог правилника прописано обележавање, обележавају се затвореним ножним прстеном.

Затворен ножни прстен мора бити бешавни, тј. израђен у непрекинутом кругу, без прекида и споја, мора да има јединствен, трајно читљив и непроменљив кôд, мора бити такве величине и израде да не шкоди птици као и да га птица не може оштетити.

Затворени ножни прстен мора бити произведен у сврху означавања птица и не сме се ни на који начин мењати.

Прстен мора бити такве величине да га је немогуће скинути са ноге одрасле птице, а ставља се на ногу птице првих дана након излегања. Нога птице на коју се ставља прстен мора бити неповређена.

Члан 19.

Изузетно од члана 18. став 1. овог правилника, ако птица не може да се обележи затвореним ножним прстеном због њених физичких особина или понашања, односно ако затворени ножни прстен није стављен на време, птица мора да се означи микрочипом. Микрочип мора одговарати критеријумима из чл. 16. и 17. овог правилника.

У случају да одраслу јединку птице није могуће обележити микрочипом може се одобрити обележавање отвореним ножним прстеном.

Отворени ножни прстен се не може користити при обележавању новоизлеглих јединки осим у посебним случајевима о којима одлучује Министарство.

Члан 20.

Затворени ножни прстен из члана 18. овог правилника мора да садржи јединствен, трајно читљив и непроменљив код од 11 знакова састављен на следећи начин:

- 1) места 1 и 2: ознака државе Републике Србије – RS;
- 2) места 3 и 4: година узгоја;
- 3) места 5, 6 и 7: број одгајивача или одгајивачнице;
- 4) места 8, 9, 10 и 11: редни број птице.

Члан 21.

Ако примерак није могуће обележити начинима обележавања који су прописани у чл. 16, 18. и 19. овог правилника, Министарство може одобрити обележавање неком другом јединственом ознаком која ће осигурати утврђивање идентитета датог примерка.

Ако примерак није могуће обележити ознаком која ће осигурати утврђивање идентитета, Министарство може одобрити узимање и чување узорка крви или другог ткива животиње ради спровођења молекуларне и генетичке анализе.

Члан 22.

Заштићена животиња коју је немогуће обележити затвореним ножним прстеном или микрочипом због здравственог стања, физичких особина, понашања или неког другог тренутног разлога, привремено ће бити означена у складу са чланом 21. овог правилника.

Чим околности из става 1. овог члана престану, наведени примерак биће означен микрочипом или другом јединственом ознаком одобреном од стране Министарства.

Члан 23.

Обележавање заштићених животиња према одредбама овог правилника мора бити обављено хумано и брижно, у складу са добробити и природним понашањем животиња.

Члан 24.

Примерци заштићених животиња обележени ван Републике Србије сматраће се обележеним у складу са овим правилником, када Министарство утврди да је примерак обележен на начин који је у складу са начином обележавања који је прописан овим правилником.

Члан 25.

Обележавање заштићених животиња из члана 15. став 1. овог правилника обезбеђује одгајивач односно власник животиње а спроводи обележивач са којим је закључен уговор.

Обележивач из става 1. овог члана при обележавању животиња власнику животиње издаје потврду са подацима о обележавању заштићених животиња из Прилога III Евиденција о обележавању животиња, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Ако заштићена животиња из члана 15. став 1. овог правилника није обележена, лице које постане њен власник накнадно ће је обележити у складу са овим правилником, и то у року од 30 дана од дана стицања власништва над животињом. У случају увоза заштићених животиња које нису претходно обележене у складу са овим правилником, обележавање ће се извршити пре истицања карантинирања животиња.

Ако је првобитна ознака оштећена или изгубљена, одгајивач односно власник заштићене животиње ће је у року од седам дана поново обележити. У случају да првобитна ознака нарушава здравствено стање заштићене животиње, власник односно одгајивач може да уклони ознаку и да о томе одмах обавести овлашћеног обележивача, уз захтев за поновно обележавање заштићене животиње.

О предвиђеним активностима обележавања обележивач обавештава Министарство, уноси податке о обележавању животиња у централну базу, води евиденцију о обележавању и Министарству подноси извештај о обележавању у писаном или електронском облику најкасније до 1. марта текуће године за претходну годину.

При трговини заштићеним животињама, власник даје новом власнику потврду о обележавању животиње.

IV. ЕВИДЕНТИРАЊЕ ДИВЉИХ ЖИВОТИЊА

Члан 26.

Обележивач води евиденцију о обележеним животињама у електронском облику, уноси податке у централну базу података и једном годишње доставља извештај о евидентираним подацима Министарству.

Евиденција из става 1. овог члана треба да садржи све податке наведене у Прилогу III овог правилника.

У случају оштећења, губљења или уклањања првобитне ознаке, број оштећене односно неважеће ознаке брише се из централне базе података, и уписује се број нове ознаке.

Члан 27.

Власници заштићених животиња, пријављују Министарству податке из Прилога IV Евиденција држања строго заштићених или заштићених врста животиња у заточеништву, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део, у року од 30 дана од дана стицања власништва над тим животињама.

Подаци из става 1. овог члана попуњавају се штампаним словима.

Одредба става 1. овог члана не односи се на лица која обављају трговачку делатност живим животињама.

Члан 28.

Ако обележена заштићена животиња из члана 15. став 1. овог правилника угине, побегне, промени власника, изгуби се или буде убијена, власник животиње доставља Министарству податке из Прилога V Евидентирање угинућа, бекства, лишавања живота, губитка или промене власника обележене строго заштићене или заштићене животиње, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део, у року од 15 дана, које уноси податке у централну базу података.

Члан 29.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а почиње да се примењује од 1. јануара 2011. године.

Број 110-00-83/2010-03

У Београду, 2. новембра 2010. године

Министар,

др **Оливер Дулић**, с.р.

Прилози:

1. Услови у погледу простора, опреме и бриге о животињама
 2. Дивље животиње које се могу држати у посебним условима заточеништва
 3. Евиденција о обележавању животиња
 4. Евиденција држања строго заштићених и заштићених врста животиња у заточеништву
 5. Евидентирање угинућа,, бекства, лшавања живота, губитка или промене власника обележене строго заштићене или заштићене животиње
- налазе се у листи прилога са десне стране.